

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять
з дисципліни «Історія будівництва та архітектури»
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за освітньою програмою «Управління проектами»
зі спеціальності 073 «Менеджмент»

Методичні вказівки до проведення практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Історія будівництва та архітектури» для здобувачів першого (бакалаврського) освітнього рівня за освітньою програмою «Управління проєктами» спеціальності 073 «Менеджмент» всіх форм навчання / Укл.: Чернова І.В. – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка» 2025. - 33 с.

Методичні вказівки містять перелік питань для практичних занять, письмові завдання, рекомендації з виконання індивідуального завдання та його оформлення. Також подано список рекомендованої літератури.

Вказівки призначені для здобувачів спеціальності «Менеджмент», освітньої програми «Управління проєктами» та всіх, хто цікавиться питаннями світової культури.

Укладач: Чернова І.В., к.філол.н., доц.

Рецензенти: Турченко Ф.Г., д.і.н., проф.
Винарчук Т.Л., к.і.н., доц.

Відповідальний
за випуск: Ткаченко А.М. д.е.н., проф., зав.каф. БтаУ

Затверджено
на засіданні кафедри
«Бізнесу та управління»
Протокол № 2
від 28.08.25 р.

Рекомендовано до видання
НМК факультету бізнес-
технологій та економіки
Протокол № 1
від 29.08.25 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Будівництво є одним з найдавніших видів людської діяльності, який сформувався багато тисячоліть тому і заклав підвалини для подальшого розвитку архітектури.

Навчальна дисципліна „Історія будівництва та архітектури” передбачає надання здобувачам знань про історичний розвиток архітектури та основні етапи будівництва: сучасні тенденції розвитку вітчизняного та зарубіжного будівництва та архітектури; методики проектування будівельних об’єктів у різні історичні епохи; зв’язок і залежність архітектурної форми від світогляду, уподобань, політики, економіки, релігійних канонів та моди у різні історичні періоди у різних країнах; найвідоміших майстрів будівельної справи та архітекторів світу – їх творчість і становлення, персональний внесок у розвиток світової архітектури, а також особливості управлінською діяльністю у царині будівництва та архітектури. Окремий модуль присвячено історії будівництва та архітектури на території України, зародженню вітчизняної будівельної школи, персоналіям, сучасним тенденціям в архітектурі та будівництві України.

Метою вивчення дисципліни є розуміння витоків історичного розвитку та сучасних тенденцій світового та вітчизняного будівництва та архітектури, усвідомлення соціальної відповідальності в контексті об’єктів будівництва та архітектури.

Завдання:

- формування загальної художньої культури та професійної ерудиції через вивчення світових архітектурних шедеврів;
- ознайомлення з історичними етапами розвитку будівництва від стародавніх цивілізацій до сучасності;
- розвиток креативного мислення через поєднання традиційних принципів і новаторських рішень у проєктній діяльності;
- розуміння можливостей застосування набутих знань у менеджменті будівельних проєктів та взаємодії з фахівцями.

У результаті вивчення курсу здобувачі вищої освіти здобудуть такі компетентності:

Інтегральна компетентність

Здатність розв’язувати складні задачі і проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеності умов.

Загальні компетентності:

ЗК2 здатність зберігати та примножувати моральні, культурні та наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу та суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК 3 здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК13 цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Фахові компетентності:

СК 3 здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти з факторами впливу внутрішнього та зовнішнього середовища.

СК 6 здатність діяти відповідально та свідомо

СК 12 здатність аналізувати та структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення. .

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 1 Адаптуватися та проявляти ініціативу і самостійність у ситуаціях , які виникають у професійній діяльності;

ПРН 3 Розробляти заходи матеріального і морального заохочення та застосовувати інші інструменти мотивування персоналу й партнерів для досягнення поставленої мети;

ПРН 4 Застосовувати бізнес-комунікації для підтримки взаємодії з представниками різних професійних груп.

ПРН 7 Визначати та впроваджувати стратегічні плани розвитку суб'єктів господарювання у сфері підприємництва та торгівлі.

ПРН 9 Розробляти та приймати рішення, спрямовані на забезпечення ефективної діяльності суб'єктів господарювання у сфері підприємницької та торговельної діяльності.

ПРН 10 Вирішувати проблемні питання, що виникають в діяльності підприємницьких та торговельних структур за умови невизначеності та ризиків.

Самостійна робота здобувачів передбачає більш глибоке опрацювання теоретичного матеріалу, творчий підхід до виконання практичних завдань, підготовки до модульних робіт, написання та презентацію доповідей на запропоновані теми, командна робота над проектом.

Орієнтовна тематика проектів (може бути запропонована здобувачами і погоджена з викладачем):

Формування студентського містечка НУ «Запорізька політехніка»

Меморіальні дошки Запоріжжя

Стильові особливості архітектури Запоріжжя

Формування наукової школи з будівництва в НУ «Запорізька політехніка»

Будівельні технології та матеріали в забудові м. Запоріжжя

Мости Запоріжжя: історія та сучасність.

Млини як об'єкт архітектури

Архітектори та будівельники Запоріжжя

Забудова шостого селища Запоріжжя як втілення ідеї міста-саду.

Поеднання національних традицій із європейським ренесансом

Оборонні споруди: замки, фортеці, арсенали (проекти Гійома Левассера де Боплана)

Вплив магдебурзького права на планування міст XVII ст.

Особливості оборонних споруд та щільної забудови в історичних містах

Містобудівні етапи формування урбаністичного простору м.Запоріжжя.

Репресована архітектура(персоналії, об'єкти, стилі).

До самостійної роботи входить здобуття неформальної освіти на тренінгах, вебінарах, курсах за тематикою навчальної дисципліни. Форма звітності – сертифікат, а також підготовка доповідей та рефератів.

Змістовий модуль 1

Історія зарубіжного будівництва та архітектури (Європа, США, Далекий Схід)

Тема 1. Витоки будівельної справи та архітектури. Становлення основних конструктивних систем та типів будівель у Давньому світі

1. Зародження будівництва. Житлові будівлі доісторичного часу
2. Первісна монументальна архітектура (менгір, дольмен, кромлех).
3. Будівельні матеріали у будівництві житла.
4. Географічні, кліматичні та соціокультурні передумови виникнення перших поселень.
5. Гробниці (тумулуси), гробниця Мідаса у Фрігії.
6. Давні міста: Читал-Гуюк, Єрихон

Завдання:

Складіть таблицю «Типи житла доісторичного часу», зазначивши тип житла, його характерні риси(будова, матеріал), з якою культурою пов'язаний.

Доберіть приклади менгірів, дольменів та кромлехів.

Дослідіть, які перші поселення наразі зберелися на мапі світу?

Випишіть значення термінів, зазначаючи джерело: *менгір, мегаліт, дольмен, кромлех, тотем, триліти, соціогенез..*

Тема 2. Будівельна культура та архітектура Давнього Єгипту Месопотамії та Криту. Античне будівництво. Будівництво Стародавнього світу в Азії(Індія, Китай)

1. Взаємозв'язок архітектури із релігійно-міфологічними уявленнями давніх єгиптян.
2. Класичний грецький храм.
3. Інженерна інфраструктура римських міст і провінцій. Типологія римських будівель.
4. Інженерні конструкції та будівельні матеріали. Особливості конструктивних схем візантійських базилік.

5. Принцип зонування давньоіндійських міст. Культові споруди та фортифікація в період Делійського султанату.

6. Принципи каньюй у будівництві Китаю. Спорудження Великої стіни та Великого(імператорського) каналів.

Завдання:

Складіть таблицю пам'яток Давнього Єгипту, зазначивши їх архітектурні особливості.

Опишіть особливості та доберіть приклади класичного грецького храму.

Накресліть план типового римського міста.

В чому полягала майстерність обробки каменю в Стародавній Індії?

Підготуйте портфоліо однієї пам'ятки(на вибір) будівництва та архітектури Стародавньої Індії чи Китаю.

Випишіть значення термінів: *мастаба, карниз, фриз, обеліск, цегла-сирець, базиліка, неф, лабіринт, абак, доричний ордер, піктограма, ступа, фреска, каньюй, шікхара, пагода, гопурам, пайлоу, меандр, чайтья, кроква.*

Тема 3. Розвиток будівництва Візантії та Західної Європи. Стилі бароко, рококо, класицизм та ампір в європейському будівництві та архітектурі

1. Найвизначніші архітектурні пам'ятки романського стилю.

2. Будівельні та архітектурні особливості готичних храмів як місця синтезу мистецтв. Структура середньовічного міста.

3. Головні споруди та персоналії епохи відродження в Італії, Франції, Нідерландах та Німеччині.

4. Творчість «титанів» італійського відродження.

5. Головні риси архітектури класицизму. Місто епохи класицизму. Пошуки нової форми-символу у творчості К-Н. Леду.

6. Головні споруди в стилі бароко. Основні відмінні риси класицизму від бароко.

7. Особливості стилю ампір. Персоналії.

8. Вплив індустріальної революції на містобудування та архітектуру.

Завдання:

Складіть таблицю «Пам'ятки архітектури романського стилю» або порівняльну таблицю історичних стилів: класицизму, бароко та ампіру.

Охарактеризуйте 1(на вибір) споруду барокового стилю.

Укладіть перелік найвизначніших споруд і архітекторів епохи.

Випишіть значення термінів, зазначаючи джерело: *апсида, атриум, галерея, готика, капела, романський стиль, пілястра, контрфорс, баптистерій, біфорій, трансепт, ампір, класицизм, бароко, рококо, бельведер, маньєризм*.

Тема 4. Історизм, модернізм, міжнародний стиль та інші стилі й течії західного будівництва та архітектури кінця XIX-початку XX століття

1. Особливості стилів «історизм» та «еклектика».

2.Завдання архітектури при вирішенні будівель в стилі «модерн».

3. Виникнення перших хмарочосів та творчість архітекторів Чиказької школи та школи Бакхауз, її значення у розвитку функціоналізму.

4. Представники міжнародного стилю.

5. Основні стилі та течії в архітектурі II пол. XX століття. Особливості розвитку міст у II пол. XX століття.

Завдання:

Складіть портфоліо 1 представника (на вибір) Чиказької школи та школи Бакхауз.

Доберіть приклади модерну в будівництві та архітектурі Європи.

Укладіть список творів каталонського модернізму, занесених ЮНЕСКО до Світової культурної спадщини.

Випишіть значення термінів, зазначаючи джерело: *модерн, функціоналізм, еклектика, сецесія, конструктивізм, кубізм, супрематизм, постмодернізм, міжнародний стиль*.

Змістовий модуль 2

Історія української архітектури та будівництва

Тема 5. Первісна та антична культура на території сучасної України. Архітектура Київської Русі кінця X-першої половини XIII століття(загальна характеристика та особливості містобудування)

1. Історичні етапи становлення будівництва на території України. Будівництво у первісних племен та трипільська культура. Трипільське житло та поселення.

2. Архітектура античних держав Причорномор'я.

3. Архітектура ранньо-середньовічного Криму.

4. Основні риси візантійської архітектури. Національні особливості та технології храмового будівництва на території України.

5. Формування національної архітектурної школи. Матеріали та технології в будівництві.

6. Світське кам'яне будівництво. Найвидатніші історико-архітектурні пам'ятки.

Завдання:

Накресліть схему трипільського поселення.

Порівняйте трипільське і скіфське житло.

Порівняйте первинний будівельно-архітектурний образ Софії Київської та після реставрації.

Опишіть основні етапи давньоруського будівництва та архітектури.

Випишіть значення термінів, зазначаючи джерело: *базиліка, ротонда, вівтар, іконостас, апсида, аркада, інтер'єр, капітель, сандрик, канон, смальта, плінфа, київська кладка, хрестово-купольний храм, капище, контрфорс, периптер, фронтон, еркер.*

Тема 6. Будівництво епохи відродження та бароко на території сучасної України. Архітектура II-ї половини XVI ст.- I-ої пол. XVII ст.

1. Загальна характеристика середньовічної архітектури. Технології та художня специфіка романського стилю.

2. Споруди готичного стилю, будівельні матеріали та архітектурні особливості.

3. Архітектура ісламського півдня.
4. Будівництво та архітектура періоду Гетьманщини. Синтез готики та ренесансу.
5. Комплекси та ансамблі(замки і фортеці), культові споруди та цивільні споруди ХІУ-І половини ХVІ ст.
6. Специфіка козацького(мазепинського) бароко: монастирські храми, «державний жанр». Єлизаветинське та Київське рококо.
7. Особливості містобудування, оборонні споруди й комплекси.
8. Іван Григорович-Барський та Степан Ковнір – видатні вітчизняні зодчі.

Завдання:

Укладіть альбом видатних пам'яток будівництва та архітектури періоду.

Підготуйте розповідь про 1 архітектора-лауреата міжнародної премії в галузі будівництва.

Підготуйте портфоліо Івана Григоровича-Барського.

Випишіть значення термінів, зазначаючи джерело: *ренесанс, готика, романський стиль, мечеть, бельведер, балюстрада, монумент, пропілеї, урбанізм, восьмерик, бароко, рококо, закомара, дзвіниця, маскарон, руст, люкарня, рокайль, ратуша, ризниця.*

Тема 7. Особливості класицизму, еклектики та модерну в будівництві України Українська архітектура та будівництво ХХ -початку ХХІ століття

1. Класицизм. Еклектика й сецесія. Романтизм: неоготика, неоренесанс, неомавританський стиль.

2. Нормативне регулювання будівництва - Будівельний статут 1857 року..

3. Український модерн: загальна характеристика та особливості містобудування, громадські будівлі, житлові будівлі. Управління будівельною сферою (1919-1922рр).

4. Конструктивізм 20-хроків ХХ століття: загальна характеристика та особливості містобудування, громадські та промислові споруди.

5. Неокласицизм в архітектурі громадських та промислових споруд 30-50-х років ХХ ст.

6. Створення Держбуду(1950р.) та введення будівельних норм і правил (БНіП) .

7. Архітектура 60-70-х років ХХ століття(загальна характеристика періоду). Територіальний та територіально-галузовий принципи управління будівництвом.

8. Сучасна архітектура України. Загальна характеристика періоду. Європейські стандарти будівництва.

Завдання:

Окресліть основні положення Будівельного статуту 1857 р.

Складіть перелік видатних пам'яток українського модерну.

Опишіть інституції, які здійснювали управління будівельною сферою в Україні 1919-1922рр.

Охарактеризуйте завдання, покладені на Держбуд (1950 р.).

Охарактеризуйте основні європейські стандарти будівництва.

Випишіть значення термінів, зазначаючи джерело: *класицизм, неоготика, неоренесанс, неомавританський стиль, еклектика, сецесія, собор, склепіння, капітель, алькасар, модерн, баласина, бастіон, гаргулій. донжон, інтарсія, торус, філігрань, цитадель, постмодернізм, неокласицизм, газобетон, тераса, етнічний стиль, хай-тек, деконструктивізм, інсоляція, пасаж, патіо.*

Тема 8. Будівництво та архітектура Запоріжжя

1. Історичні відомості про заснування м. Запоріжжя. Етапи забудови.

2. Забудова та архітектурні особливості м. Запоріжжя (м. Олександрівськ) наприкінці ХІХ початку ХХ ст.

3. Історичні квартали м. Запоріжжя, проблеми збереження.

4. Сучасні тенденції у формуванні архітектурного образу міста.

Завдання:

Складіть таблицю «Історико-архітектурні пам'ятки м. Запоріжжя».

Опишіть історію та етапи будівництва одного із мостів Запоріжжя.

Підготуйте повідомлення про 1 архітектора, за проектами якого споруджено будівлі та споруди в м. Запоріжжі, або про нереалізований

проект у м.Запоріжжя чи області, проаналізувавши причини, через які проект не було реалізовано.

Випишіть значення термінів, зазначаючи джерело: *прибутковий будинок, меноніти, кірха, соцмісто, місто комуна, конструктивізм, туф, портик, синагога.*

Тести для самоперевірки

1. Який архітектор розробив проект будівлі Одеського оперного театру, який був завершений у 1887 році?

І. В. Бурляк

Ф. Ф. Шевчук

Т. С. Ковалевський

В. О. Деркач

2. У якому архітектурному стилі виконано основну частину будівель Київської Печерської лаври, збудованих у XII–XIII століттях?

Романський

Візантійський

Готичний

Бароковий

3. Яка архітектура наслідує римську?

Середньовічна архітектура

Готична архітектура

Бароко

Класицизм

4. Яке місто було збудоване як укріплена столиця кримських аланів?

Чуфут-Кале

Херсонес

Пантікапей

Севастополь

5. Який стиль домінував у архітектурі Київської Русі?

Бароко

Романський стиль

Візантійський стиль

Готика

Класицизм

6. Яка пам'ятка є прикладом візантійської архітектури в Україні?

Софійський собор у Києві

Андріївська церква
Костел святого Варфоломія у Дрогобичі
Покровська церква-фортеця в Сутківцях
Вірменський собор у Львові

6. Хто є автором проєкту Андріївської церкви в Києві?

Вікентій Беретті
Владислав Городецький
Василь Кричевський
Юліус Гохбергер
Бартоломео Растреллі

7. Яка з архітектурних пам'яток є прикладом українського бароко?

Михайлівський Золотоверхий собор
Троїцький собор у Чернігові
Собор святого Юра у Львові
Костел святого Варфоломія
Спасо-Преображенський собор у Чернігові

8. Який стиль характеризується стриманою симетрією, простотою форм і античними ордерами?

Бароко
Класицизм
Модерн
Готика
Романський стиль

9. Яка з пам'яток є прикладом дерев'яної церковної архітектури в Україні?

Церква Зішестя Святого Духа в Потеличі(Львівщина)
Софійський собор у Києві
Андріївська церква
Вірменський собор у Львові
Покровська церква-фортеця в Сутківцях

10. Який зі стилів поєднує народні традиції з новітніми технологіями в українській архітектурі?

Модерн
Бароко
Класицизм
Романський стиль
Готика

11. Яка пам'ятка є прикладом архітектури українського бароко?

Успенський собор Почаївської лаври

Софійський собор у Києві

Костел святого Варфоломія

Вірменський собор у Львові

Андріївська церква

12. Який архітектурний стиль характеризується багатством декору, динамічністю форм і контрастом світла і тіні?

Бароко

Класицизм

Модерн

Романський стиль

Готика

13. Яка з пам'яток є прикладом готичної архітектури в Україні?

Вірменський собор у Львові

Софійський собор у Києві

Андріївська церква

Покровська церква-фортеця в Сутківцях

Костел святого Варфоломія в Дрогобичі

14. Яка пам'ятка є прикладом оборонної архітектури в Україні?

Оборонна синагога в Жовкві

Софійський собор у Києві

Андріївська церква

Вірменський собор у Львові

Костел святого Варфоломія

15. Який стиль характеризує архітектуру Михайлівського Золотоверхого собору?

Візантійський стиль

Бароко

Романський стиль

Готика

Класицизм

16. Яка архітектурна споруда є символом Стародавнього Єгипту?

Піраміда Хеопса

Храм Артеміді

Колізей

Стоунхендж

Парфенон

17. Який ордер є найпростіший у грецькій архітектурі?

Доричний

Іонічний

Коринфський

Тосканський

Композитний

18. Яка інновація римських інженерів дозволила будувати великі купольні споруди?

Використання бетону

Кам'яна кладка

Дерев'яні балки

Цегляна кладка

Скляні панелі

19. Яка церква є найвідомішим зразком візантійської архітектури?

Софійський собор у Константинополі

Нотр-Дам у Парижі

Сан-Марко у Венеції

Кельнський собор

Саграда Фамілія

20. Яка церква є найвідомішим зразком візантійської архітектури?

Софійський собор у Константинополі

Нотр-Дам у Парижі

Сан-Марко у Венеції

Кельнський собор

Саграда Фамілія

21. Що таке контрфорс у готичній архітектурі?

Зовнішня опора для стін

Вітражне вікно

Купол

Колона

Фриз

22. Хто вважається батьком архітектури Відродження?

Філіппо Брунеллескі

Мікеланджело

Леонардо да Вінчі

Рафаель

Донатто Браманте

23. Який девіз найкраще описує функціоналізм?

"Форма слідує за функцією"

"Більше – краще"

"Мінімум декору"

"Відродження класики"

"Органічна єдність"

24. Хто є автором проекту будівлі Бурдж-Халіфа?

Адріан Сміт

Френк Ллойд Райт

Норман Фостер

Заха Хадід

Рем Колхас

25. Який матеріал традиційно використовувався в японській архітектурі?

Дерево

Камінь

Цегла

Метал

Скло

26. Яка споруда є шедевром архітектури Ренесансу?

Собор Санта-Марія-дель-Фьоре у Флоренції

Колізей

Палац Дожів

Пантеон

Собор Паризької Богоматері

27. Який матеріал вперше почали широко використовувати в індустріальній архітектурі?

Залізобетон

Камінь

Дерево

Цегла

Глина

28. Хто з історичних діячів вперше застосував системний підхід до управління будівництвом?

Вітрувій

Леонардо да Вінчі

Філіппо Брунеллескі

Ісаак Ньютон

Гауді

29. Який метод управління будівництвом використовували в Стародавньому Єгипті?

Централізоване планування фараоном

Демократичне голосування робітників

Автономні громади

Ринкові контракти

Кланове управління

30. Який принцип управління проектами Відродження став основою для сучасного проектного менеджменту?

Централізоване планування і контроль

Відсутність планування

Спонтанне будівництво

Демократичне голосування

Автономія робітників

Методичне забезпечення

1. Чернова І.В. Історія будівництва та архітектури України. Навчальний посібник. – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2023. – 92 с.

2. Чернова ІВ. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Історія будівництва та архітектури». – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2024. – 36 с.

Літературні джерела

Основні:

1. Баланюк Ю. С. Історія архітектури і містобудування. Тексти лекцій. Чернівці, 2022 . 119 с.

2. Давідіч Т., Крейзер І., Попов І. Історія мистецтва, архітектури та містобудування середньовічного Сходу: конспект лекцій для студентів спеціальності 191–Архітектура та містобудування. Publishing house «UKRLOGOS Group». 2022. 100 с.

3. Крейзер Ірина. Історія архітектури, містобудування, мистецтва та дизайну Стародавнього світу: конспект лекцій для студентів 1 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі

спеціальності 191–Архітектура та містобудування. Publishing house «UKRLOGOS Group» (2022) 114-с.

4. Смірнова О. В. Історія архітектури, містобудування, мистецтва та дизайну Стародавнього Світу. Конспект лекцій. 2024.

5. Сьюзі Годж Коротка історія архітектури. Стили, будівництво, елементи, матеріали. Львів. Видавництво Старого Лева. 2024. 232 с.

Додаткові:

1. Білошицька Н. Ревіталізація промислових об'єктів: історія, основні принципи та прийоми. Просторовий розвиток 4. 2023. С. 76-94. <https://doi.org/10.32347/2786-7269.2023.4.76-94>

2. Воробйов В., Шило О. Нове розуміння основ формування архітектурно- містобудівного середовища під час створення об'єктів на землі та інших планетах. Український журнал будівництва та архітектури. №1 (013). 2023. С. 28-43.

3. Гольд О. Ф., Васалатий М. В. Філософія архітектури України: історично–соціальний аспект. 2024. <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2024.3.20>

4. Жовква О. Особливості синтезу мистецтв в архітектурі та дизайні. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. № 65. 2023. С. 59-70. <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2023.65.59-70>

5. Іванова, Л. С. Інформаційні технології професійної діяльності у будівництві та архітектурі. Publishing House “Baltija Publishing. 2022. 10.30525/978-9934-26-172-5-21

6. Крейзер І. І., Попович Ю.В. Трансляція давньогрецьких прийомів побудови ордерів в архітектурі Харкова міжвоєнного періоду. *Науковий вісник будівництва* №111. 2024. С. 38-44. <https://doi.org/10.33042/2311-7257.2024.111.1.5>

7. Міхеєнко К. З історії храмобудування Київської Русі. Український історичний журнал. 2022. <https://doi.org/10.15407/uhj2022.04.214>

8. Петренко, М. Ю., Гальченко С.І. Середньовічна архітектура романського стилю. Актуальні проблеми природничих і гуманітарних наук у дослідженнях молодих учених «Родзинка–2023». 2023. С. 56-58. <https://eprints.cdu.edu.ua/id/eprint/5696>

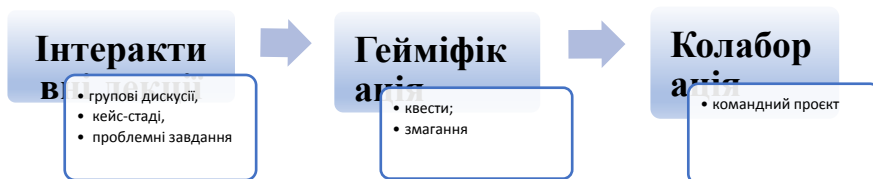
9. Русанова І., Чернова І. Актуальні проблеми збереження та розвитку історичних районів міста архітектурної спадщини. Європейський вектор розвитку сучасних наукових досліджень. 2021. С.140-166 <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-077-3-8>

10.Тімохін,В., Шебек, Н. Історичні архітектурно-містобудівні осередки в етнічній культурі України. Сучасні проблеми Архітектури та Містобудування. №67. 2023. С.81-90. <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2023.67.81-90>

Інтернет джерела:

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Александрович В.С. Архітектура містобудування: веб-сайт. URL: www.dut.edu.ua
3. Національна парламентська бібліотека України: веб-сайт. URL: www.elib.nplu.org
4. Пальм Н.Д. Історія Української культури: навч. посіб.: веб-сайт. URL: www.dut.edu.ua
5. Бібліотека КНУБА. Архітектура: веб-сайт. URL: www.library.knuba.edu.ua
6. Архітектура та містобудування: навч. посіб.: веб-сайт. URL: www.shag.com.ua
7. Кодін В.О. Архітектура та містобудування Західної Європи і Візантії III -XV століть: вебсайт. URL: www.eprints.kname.edu.ua

Основні методи навчання, застосовні для вивчення «Історії будівництва та архітектури»

Рекомендації до складання та оформлення портфоліо

Портфоліо (від італ. portafoglio — «портфель») — збірка (широке портфоліо) виконаних робіт та напрацювань певної особи (компанії), у контексті курсу – епохи.

Портфоліо може бути складене в паперовому та електронному вигляді.

Електронне портфоліо, в свою чергу, може зберігатись локально (бути доступним лише визначеному колу людей) та глобально (бути доступним для всього світу — для користувачів інтернету). Глобально доступне портфоліо інакше називається веб-портфоліо.

Портфоліо — це спосіб фіксування, накопичення, оцінки і самооцінки особистих досягнень за певний проміжок часу, досягнень провідних діячів і у певній сфері..

Мета навчального портфоліо: добирання та систематизація досягнень певного періоду чи певної особистості, простеження та демонстрація прогресу, презентація здобутків.

Завдання:

проаналізувати і узагальнити свою роботу;
відобразити динаміку періоду чи творчості;
представити досвід чи здобутки якнайповніше.

Функції портфоліо:

діагностична — фіксує здобутки та зміни за певний проміжок часу;

змістовна — розкриває різноманіття досягнень;
розвиваюча — забезпечує безперервний процес освіти;
мотиваційна — відзначає результати діяльності;
рейтингова — дозволяє виявити кількісні і якісні досягнення.

Практичне значення та моделі портфоліо:

систематизація знань автора портфоліо;
стимулювання до наукового пошуку.

Моделі портфоліо:

Портфель досягнень. Мета створення: оцінити прогрес професійної та творчої діяльності особистості, простежити еволюцію стилю чи епохи ;

Портфель-самооцінка. Мета створення: показати прогрес в опанування навчального матеріалу.

Портфель-звіт. Мета створення: навести докази значимості індивідуального внеску чи мистецького явища у контексті вивчення навчальної дисципліни.

Додаткові типи та види портфоліо: портфоліо документів(відзнак різного рівня (дипломи, грамоти конкурсів, внесення до списків тощо); портфоліо робіт(тематичні добірки (період, стиль, техніка, виставка), етапні роботи, портфоліо відгуків фахівців, колег, учасників, очевидців (про окремі пам'ятки, стиль, епоху, митця тощо).

Особистий можна назвати професійним портретом. Портрет розповідає про особистість працівника. Його пропонується виконувати у формі резюме. Акцент необхідно зробити на досвіді роботи: самоосвіті, використання в своїй практиці сучасних інформаційних технологій, проектній діяльності. Можна включити в особистий портфоліо свої роздуми у формі есе, а також результати професійного [тестування]].

Тематичний портфоліо має такий орієнтовний зміст план (структуру, схему);

пояснювальну записку із загальною інформацією про митця, про форму представлення матеріалів тощо, обґрунтування свого бачення проблеми та очікуваних результатів, підведення підсумків, визначення перспектив.

Методика формування та оформлення портфоліо визначається характером дібраного матеріалу, метою створення портфоліо, типом та видом, способом (електронний чи друкованого варіанта) подання, принципом розміщення матеріалів(хронологічний, тематичний тощо

Загальноприйнятих стандартів оформлення портфоліо не існує. Головна особливість – це логічна послідовність та відповідна паспортизація даних..

Індивідуальні завдання

Підготувати публічний виступ(науково-дослідну роботу) обсягом 10-12 аркушів А-4 формату. Оформити відповідно до стандартів. Тема доповіді обирається самостійно і узгоджується з викладачем. Структура роботи обов'язково повинна містити: титульний аркуш із зазначенням теми, ПІБ виконавця і ПІБ викладача; план; вступ; розділи 2-3; висновки і список використаних джерел.

До публічного виступу додається презентаційний матеріал(до 10 слайдів, або 6-8 хвилин відео).

Рекомендації з підготовки презентації:

Презентація -це різновид самостійної та індивідуальної роботи студента

Навчальна презентація покликана дати коротку характеристику навчального матеріалу з точки зору змісту, призначення, форми та інших особливостей. Мета навчальних презентацій - підвищення рівня інформаційно-комунікаційної культури та актуалізація творчого інтелектуального потенціалу студентів. Презентація - це послідовність слайдів (екранів), що відображують основні положення відповідної теми та розкривають її зміст. Для складання слайдів може використовуватися текст, графічна інформація та будь-які інші мультимедійні елементи.

Можна використовувати різні типи презентацій: слайд-шоу, текстові, презентації-схеми, презентації-таблиці.

Слайд-шоу. Повна відсутність тексту і акцент на яскраві, великі зображення або колажі. Мета - створення певного емоційного настрою. Як правило, такі презентації супроводжуються музичними фрагментами.

«Тільки текст». Варіант, протилежний за своєю суттю попередньому пункту. Дидактичний ефект досягається за рахунок зміни типів шрифтів, що використовують, розміру шрифту та колірної гами. Також активно використовуються різні варіанти підкреслень.

Анімовані схеми. У цьому варіанті презентації особливий акцент зроблено на різних графіках і схемах. Образотворчий ряд - мінімальний.

Варіант презентації рекомендований для систематизації матеріалу - використання таблиць схем. Це можуть бути тематичні, синхронні, хронологічні та інші види таблиць. Використовуючи як фоновий малюнок, зображення, характерне для теми, послідовно виводиться на слайд таблиці.

Аналіз картини. Презентація, змістом якої є одна картина, плакат, зображення (наприклад, обговорення картини відомого художника). Тут доречно зупинитись на виділенні та обговоренні фрагментів зображення, акцентуючи увагу на деталях, аналізі змісту та характеристики цього зображення, історії створення.

Найпопулярнішою програмою для створення презентації є Microsoft Office PowerPoint. Проте ринок пропозицій зараз доволі різноманітний, існують програми на будь-який смак. Наприклад, Google Docs, SlideRocket, 280 Slides, Prezi. Онлайн-сервіс презентацій 280 Slides характеризується легкістю створення

презентацій, загальна швидкість самого сервісу, а також можливість скачувати, розміщувати в Інтернеті. PowerPoint - програма, призначена для створення матеріалів, які можна демонструвати аудиторії за допомогою проектора. Використовуються такі матеріали, як супровід оповіді. В PowerPoint можна створювати слайди з кольоровими текстами, фотографіями, ілюстраціями, кресленнями, таблицями, графіками та відеороликами, а також ефективні переходи між слайдами. Функція анімації дозволяє створювати анімований текст та ілюстрації. Також можна додати до презентації звукові ефекти та текст. Роздрукувавши таку презентацію, можна отримати роздатковий матеріал. SlideRocket являє собою Інтернет-платформу для роботи з презентаціями, за допомогою якої користувачі можуть створювати, редагувати, спільно використовувати та публікувати презентації. Ця програма дозволяє створювати презентації з використанням звуків, відео, флешу та інтерактивних ефектів. Prezi - одна з найбільш незвичних web-програм для створення презентацій будь-якого рівня складності. На відміну від переключення слайдів, тут всі елементи розміщуються на одному гігантському слайді, а користувачу просто потрібно переключатись між ними за допомогою красивих ефектів зуму та руху.

Правила оформлення комп'ютерних презентацій

Правила шрифтового оформлення:

Шрифти із зарубками читаються легше, ніж гротески (шрифти без зарубок).

Для основного тексту не рекомендується використовувати великі літери.

Шрифтовий контраст можна створити за допомогою: розміру шрифту, товщини шрифту, накреслення, форми, напрямів та кольору.

Правила вибору колірної гами.

Колірна гамма повинна складатися не більше ніж з двох-трьох кольорів.

Існують випадкові комбінації кольорів.

Чорний колір має негативний (похмурий) підтекст.

Білий текст на чорному фоні читається погано (інверсія погано читається).

Правила загальної композиції.

На смузї не повинно бути більше семи значущих об'єктів, оскільки людина не в змозі запам'ятати за один раз більше семи пунктів чого-небудь.

Логотип на смузї повинен розташовуватися внизу праворуч або ліворуч вгорі. Він повинен бути простий і лаконічної форми.

Великі об'єкти у складі будь-якої композиції виглядають недоречно - це надає дизайну непрофесійного вигляду.

Рекомендації до дизайну презентації

Щоб презентація добре сприймалася слухачами і не викликала негативних емоцій (підсвідомих або цілком усвідомлених), необхідно дотримуватися правил її оформлення.

Презентація передбачає поєднання інформації різних типів: тексту, графічних зображень, музичних і звукових ефектів, анімації, відео фрагментів. Тому необхідно враховувати специфіку комбінування фрагментів інформації різних типів. Крім того, оформлення і демонстрація кожного з перерахованих типів інформації також підпорядковується певним правилам. Так, наприклад, для текстової інформації важливий вибір шрифту, для графічної - яскравість і насиченість кольору, для найкращого їх спільного сприйняття необхідне оптимальне взаєморозташування на слайді.

Текстова інформація: розмір шрифту: 24-54 пункти (заголовок), 18-36 пунктів (звичайний текст);

колір шрифту і колір фону повинні контрастувати (текст повинен добре читатися), але «не різати очі»;

тип шрифту для основного тексту гладкий шрифт без зарубок (Arial, Tahoma, Verdana), для заголовка можна використовувати декоративний шрифт, якщо він добре читається;

курсив, підкреслення, жирний шрифт, великі літери рекомендується використовувати тільки для смислового виділення фрагмента тексту.

Графічна інформація: малюнки, фотографії, діаграми покликані доповнити текстову інформацію або передати її в більш наочному вигляді;

бажано уникати в презентації малюнків, що не несуть смислового навантаження, якщо вони не є частиною стильового оформлення;

колір графічних зображень не повинен різко контрастувати з загальним стильовим оформленням слайда;

ілюстрації рекомендується супроводжувати пояснювальним текстом;

якщо графічне зображення використовується в якості фону, то текст на цьому тлі повинен добре читатися.

Анімаційні ефекти використовуються для привертання уваги слухачів або для демонстрації динаміки розвитку певного процесу. У цих випадках використання анімації виправдане, але не варто надмірно насичувати презентацію такими ефектами, інакше це спричинить негативну реакцію аудиторії.

Звуковий супровід має відображати суть або підкреслювати особливості теми слайда презентації;

необхідно вибрати оптимальну гучність, щоб звук було чути всім слухачам, але він не був оглушливим;

якщо це фонові музика, то вона не повинна відволікати увагу і не заглушати слова доповідача. Щоб всі матеріали слайда сприймалися цілісно, і не виникало дисонансу між окремими його фрагментами, необхідно враховувати загальні правила оформлення презентації.

Єдине стильове оформлення. Стиль може включати: певний шрифт (гарнітура і колір, колір фону або фонове зображення, декоративний елемент невеликого розміру та ін.);

не рекомендується використовувати в стильовому оформленні презентації більше 3 кольорів і більше 3 типів шрифту;

оформлення слайда не повинно відволікати увагу слухачів від його змістовної частини;

усі слайди презентації мають бути витримані в одному стилі;

Зміст та розташування інформаційних блоків на слайді: інформаційних блоків не повинно бути занадто багато (3-6);

рекомендований розмір одного інформаційного блоку - не більше 1/2 розміру слайда;

бажана наявність на сторінці блоків з різнотипною інформацією (текст, графіки, діаграми, таблиці, малюнки), яка доповнює один одного;

ключові слова в інформаційному блоці необхідно виділити;

інформаційні блоки краще розташовувати горизонтально, пов'язані за змістом блоки - зліва направо;

найбільш важливу інформацію слід розмістити в центрі слайда;

логіка представлення інформації на слайдах і в презентації повинна відповідати логіці її викладу.

Крім правильного розташування текстових блоків, потрібно не забувати і про їхній зміст - текст. У ньому в жодному разі не повинно міститися орфографічних помилок. Також слід враховувати загальні правила оформлення тексту.

Після створення презентації та її оформлення, необхідно репетирувати її показ і свій виступ, перевірити, як буде виглядати презентація в цілому (на екрані комп'ютера або проекційному екрані), наскільки швидко і адекватно вона сприймається з різних місць аудиторії, при різному освітленні, шумовому супроводі, в обстановці, максимально наближеної до реальних умов виступи.

Тематика презентацій визначається планами семінарських занять, спеціальністю, регіональним чи стильовим чинником.

Для спеціальностей напряму “будівництво” актуальними темами презентацій будуть присвячені різним архітектурним стилям, здобуткам відомих архітекторів або архітектурним особливостям окремих регіонів, міст, архітектурних пам'яток, архітектурних шкіл тощо. Для спеціальностей напряму “металургія” корисною буде підготовка презентацій, що стосуються технологій обробки металів у різні епохи, використання металу у створенні пам'яток культури, давніх ремесел, пов'язаних з обробкою металу. Студенти економічних спеціальностей можуть обрати для презентацій теми, пов'язані з системою оподаткування у різні періоди вітчизняної історії, різновидами грошових одиниць регіонів та історичних періодів, економічними чинниками різних культурних явищ.

Орієнтовна тематика доповідей:

1. Будівництво та архітектура Передньої Азії.
2. Будівництво та архітектура Месопотамії (Шумер, Аккад, Вавилон)
3. Будівництво та архітектура Давнього Єгипту
4. Єгипетський стиль у будівництві та архітектурі.
5. Будівництво та архітектура Ірану
6. Будівництво та архітектура Давньої Греції.
7. Будівництво та архітектура Давнього Риму.
8. Будівництво та архітектура Індії.
9. Будівництво та архітектура Китаю, Японії.
10. Будівництво та архітектура Давньої Америки (Мезоамерики).
11. Будівництво та архітектура Візантії.

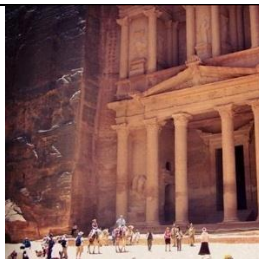
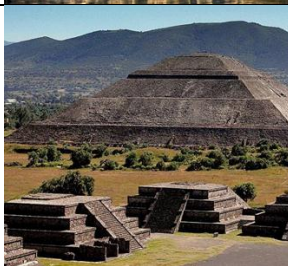
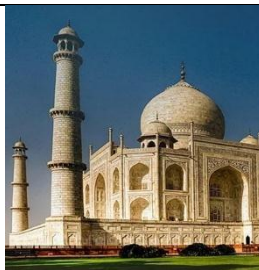
- 12 Будівництво та архітектура Сирії, Болгарії, Греції.
- 13 Будівництво та архітектура Арабського Халіфату.
- 14 Дороманський на романський періоди.
- 15 Романська архітектура.
- 16 Готична архітектура країн Західної Європи XII-XV ст.
- 17 Раннє Відродження – архітектура Італії.
- 18 Високе Відродження – перша половина 16ст.
- 19 Будівництво та архітектура пізнього Відродження.
- 20 Архітектура Франції 17-поч.19 ст.
- 21 Архітектура періоду бароко і класицизму у Німеччині, Англії, Австрії.
- 22 Архітектура періоду бароко та класицизму південної Європи: Іспанії, Португалії
- 23 Будівництво та архітектура України 16-19ст.
- 24 Будівництво та архітектура Росії 18-19 ст.
- 25 Романтизм. Історичні стилі, історизм (неоренесанс, необароко).
- 26 Будівництво та архітектура Північної Америки, етапи її розвитку
- 27 Радянський конструктивізм 20-ті – поч.30 рр 20ст.
- 28 Школа «Баухаус»
- 29 Виділення основних напрямків у розвитку сучасної архітектури
- 30 «Екологічне» будівництво та архітектура.
- 31 Формування студентського містечка НУ «Запорізька політехніка»
- 32.Меморіальні дошки Запоріжжя
- 33.Стильові особливості архітектури Запоріжжя
- 34.Формування наукової школи з будівництва в НУ «Запорізька політехніка»
- 35.Будівельні технології та матеріали в забудові м. Запоріжжя
- 36.Мости Запоріжжя: історія та сучасність.
- 37.Млини як об'єкт архітектури
- 38.Архітектори та будівельники Запоріжжя
- 39.Забудова шостого селища Запоріжжя як втілення ідеї міста-саду.
- 40.Професія будівельника(архітектора) у фільмографії.
- 41.Професія будівельника(архітектора) у літературі.

- 42.Професія будівельника(архітектора) у живописі.
- 43.Архітектурний(будівельний) об'єкт як художній образ.
- 44.Містобудівні етапи формування урбаністичного простору м.Запоріжжя.
- 45.Репресована архітектура(персоналії, об'єкти, стилі).

Додаток 1.

Найвідоміші споруди світу

*За матеріалами: <https://joinuplviv.com/24-pamyatki-svitu/>

1. Австралійський Військовий Меморіал, Канберра, Австралія
2. Альгамбра, Іспанія
3. Ангкор-Ват, Сієм Ріп, Камбоджа
4. Велика Китайська Стіна Мутяньюй, Пекін, Китай
5. Геттісбергський Національний Військовий Парк, Геттісберг,

Пенсильванія

6. Ефес, Сельчук, Туреччина
7. Золотий Храм – Хармандір-Сахіб, Амрітсар, Індія
8. Мачу-Пікчу, Перу
9. Меморіал Лінкольна, Вашингтон, Округ Колумбія
10. Мескіта, Кордова, Іспанія
11. Мечеть Шейха Зайда, Абу-Дабі, ОАЕ
12. Міланський Собор (Дuomo), Мілан, Італія
13. Міст «Золоті Ворота», Сан-Франциско, Каліфорнія
14. Пагода Шведагон, Янгон, М'янма
15. Петра / Ваді-муса, Йорданія
16. Сіднейський Оперний Театр, Сідней, Австралія
17. Сієнський Собор, Сієна, Італія
18. Собор Святого Петра, Ватикан, Італія
19. Статуя Христа-Спасителя, Ріо-де-Жанейро
20. Стіни старого міста, Дубровник, Хорватія
21. Тадж-Махал, Агра, Індія
22. Теотіуакан, Сан-Хуан-Теотіуакан, Мексика
23. Храм Святого Сімейства, Барселона, Іспанія
24. Храмовий Комплекс Байон, Сієм Ріп, Камбоджа

Найпопулярніші пам'ятки України

*<https://znaki.fm/uk/places/pamyatki-ukrayini/>

1. Національний заповідник “Хортиця”.
2. Генуезька фортеця, Судак
3. Одеський національний академічний театр опери та балету
4. Чернівецький національний університет
5. Ратуша в Івано-Франківську

6. Будівля Полтавського краєзнавчого музею
7. Театр ім. М. Л. Кропивницького
8. Золоті Ворота в Києві
9. Будинок із химерами (арх.В.Городецький)